

تاثیر امکانات ورزشی بر رشد اقتصادی در کشورهای منتخب

سهیلا کاغذیان^۱ یزدان نقدی^۲ بهاره فرجی رستاقی^۳

چکیده

رشد اقتصادی یکی از اساسی ترین مولفه های اقتصاد کلان است که دست یابی به آن به عنوان یکی از مهمترین اهداف دولتمردان و اقتصاددانان مطرح می باشد. سرمایه گذاری کارا بر منابع انسانی و فیزیکی یکی از راهکارهای رسیدن به نرخ رشد اقتصادی مطلوب است. در دنیای امروز از ورزش به عنوان یکی از این منابع، بخصوص در کشورهای پیشرفته یاد می شود که به صورت مستقیم و غیر مستقیم در دوره های کوتاه مدت و بلند مدت بر رشد اقتصادی کشورها تاثیر گذار می باشد. در این تحقیق به تاثیر امکانات ورزشی بر رشد اقتصادی کشورهای منتخب با انتخاب شاخص رشد تعداد ورزشگاه ها پرداخته خواهد شد. در مقاله ی حاضر به مقایسه تاثیر گذاری امکانات ورزشی بر رشد اقتصادی دو گروه از کشورهای منتخب پر درآمد و با درآمد متوسط به روش داده های تابلویی طی سالهای ۲۰۱۱-۲۰۰۰ پرداخته شده است. فرضیه مورد بررسی در تحقیق حاضر، معنادار بودن تاثیر امکانات ورزشی بر رشد اقتصادی کشورهای منتخب می باشد. نتایج تحقیق حاکی از مورد تایید قرار گرفتن فرضیه پژوهش می باشد. تاثیر امکانات ورزشی بر رشد اقتصادی ۲۰ کشور منتخب گروه کشورهای پر درآمد، مثبت و معنادار و در ۲۰ کشور منتخب گروه کشورهای با درآمد متوسط، منفی و معنادار است. طبق بررسی های به عمل آمده، دلیل منفی و معنادار بودن رابطه امکانات ورزشی با رشد اقتصادی در گروه کشورهای با درآمد متوسط را می توان پایین بودن امید به زندگی که سبب کاهش نشاط می شود و کمتر بودن تعداد ورزشگاهها به ازای هر یک میلیون نفر که گرانی امکانات ورزشی را با خود به همراه دارد منجر به عدم بهره وری افراد در گروه کشورهای با درآمد متوسط و تاثیر منفی بر رشد اقتصادی می گردد.

طبقه بندی JEL : O47, O32, I15, C33

واژگان کلیدی: امکانات ورزشی، شاخص رشد تعداد ورزشگاهها، رشد اقتصادی، داده های تابلویی

۱- استادیار گروه اقتصاد دانشگاه آزاد اسلامی، واحد فیروز کوه، (نویسنده مسئول)

skaghazian@hotmail.com

۲- استادیار گروه اقتصاد دانشگاه آزاد اسلامی، واحد فیروز کوه ایران

Y_naghdi@yahoo.com

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد علوم اقتصادی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد فیروز کوه

rastaghi_6572@yahoo.com

۱- مقدمه

رسیدن به رشد اقتصادی به عنوان اساسی‌ترین دغدغه‌های اقتصاددانان مطرح است و این اهمیت به دلیل تاثیری که این مولفه اقتصادی بر بهبود سطح زندگی و رفاه افراد جامعه دارد، می‌باشد. رشد اقتصادی در کشورهای در حال توسعه سبب کاهش فقر و در کشورهای توسعه یافته، ارتقای سطح زندگی مردم را به همراه دارد. این امر سبب شده تا در هر چه بهتر شناختن عوامل موثر بر رشد اقتصادی تلاش‌های زیادی از جانب اقتصاددانان و نظریه پردازان در این رابطه صورت گیرد که منجر به نظریه‌های مختلف رشد اقتصادی شده و دولت‌مداران را ترغیب به بکارگیری این نظریات به صورت عملی برای رسیدن به رشد اقتصادی بالاتر نموده است. ورزش در دنیای امروز به یکی از عوامل تاثیرگذار بر رشد اقتصادی جوامع تبدیل شده و از قالب سرگرم کننده صرف درآمده است. دولت‌مداران برای استفاده از ورزش به عنوان یکی از منابع تاثیرگذار بر رشد اقتصادی باید زیرساخت‌های مربوط به آن را به صورت بهینه فراهم نمایند تا سرمایه‌گذاری آنها در این عرصه به نرخ رشد اقتصادی مطلوب منجر شود. یکی از این زیرساخت‌ها امکانات ورزشی مناسب می‌باشد. امکاناتی که جوابگوی نیازهای ورزشی افراد جامعه باشد و آنها را تشویق به انجام فعالیت‌های ورزشی نماید. برای مثال، تعدد بچای امکانات ورزشی نسبت به جمعیت کشورها، نزدیک بودن این امکانات به محل زندگی افراد، ارتقاء وضعیت بهداشتی این اماکن، کم و یا مناسب بودن شهریه‌ها بابت استفاده از آن و بکارگیری ابزار مناسب با تکنولوژی بروز و جدید برای فعالیت‌های ورزشی در این اماکن می‌تواند افراد جامعه را به سمت فعالیت‌های ورزشی سوق دهد.

هدف اصلی مقاله حاضر، بررسی تاثیر امکانات ورزشی بر رشد اقتصادی کشورهای منتخب و مقایسه دو گروه از کشورهای منتخب با درآمد بالا و درآمد متوسط می‌باشد. در این تحقیق از روش داده‌های تابلویی^۱، طی دوره زمانی ۲۰۱۱ - ۲۰۰۰ استفاده شده است. تحقیق حاضر در چهار بخش تدوین گردیده است. بخش اول مقدمه که شامل بیان مسئله، مبانی نظری و مروری بر مطالعات انجام شده می‌باشد. در ادامه به بیان داده‌ها و روش تحلیل در بخش دوم، نتایج و بحث‌ها در بخش سوم و نتیجه‌گیری و پیشنهادات در بخش چهارم پرداخته خواهد شد.

۱-۱- بیان مسئله

ورزش نقش بسزایی را در عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی ایفا می‌کند و به جزء جدانشدنی بسیاری از خانوارهای جهان امروز تبدیل شده است. بحث جهانی شدن ورزش همزمان با بحث جهانی شدن اقتصاد آغاز گردیده و اقتصاد ورزش را وارد دنیای اقتصاد نموده است. در حال حاضر ورزش به

عنوان یک صنعت پولساز مطرح می باشد که به صورت مستقیم و غیر مستقیم اقتصاد کشورها را دستخوش تغییراتی می نماید و منجر به رشد اقتصادی بالاتر می شود. از اثرات مستقیم ورزش می توان به کسب درآمد از طریق برگزاری مسابقات بین المللی، جذب گردشگران، کالاها و خدمات ورزشی، رسانه ها و مطبوعات ورزشی اشاره نمود. ورزش به طور غیر مستقیم سبب بالا بردن سطح سلامت، تندرستی، نشاط و کاهش جرایم در افراد می شود و سطح بهره وری افراد را ارتقاء می بخشد. دولتمردان همواره به دنبال راه حل مناسبی برای استفاده از منابع موجود در کشور خود می باشند تا با بکارگیری بهینه از آن، مسیر رسیدن به نرخ رشد اقتصادی مطلوب را تسریع بخشند، ورزش به دلیل جذابیتی که در میان مردم دارد و همه گیر بودن آن می تواند به عنوان یکی از راه حل های مناسب برای دست یابی به وضعیت مناسب اقتصادی معرفی گردد. امکانات ورزشی به عنوان یکی از زیرساخت های ورزشی مطرح می باشد که می توان با سرمایه گذاری کارا بر آن اقتصاد کشورها را دچار تغییرات مثبت اقتصادی نمود. برای جلب رضایت، ترغیب و حمایت سیاست گذاران اقتصاد کشورها، می باید مطالعات علمی در این رابطه صورت پذیرد تا اثربخشی ورزش و امکانات ورزشی بر رشد اقتصادی به صورت علمی تایید و روشن گردد. در مقاله حاضر به بررسی و مقایسه تاثیر امکانات ورزشی بر رشد اقتصادی ۲۰ کشور منتخب گروه پردرآمد و ۲۰ کشور منتخب گروه با درآمد متوسط پرداخته خواهد شد تا با استناد به آن سیاستگذاران رشد و توسعه اقتصادی کشورها مسیر مناسبی را در سیاست گذاری اقتصادی خود انتخاب نمایند.

۱-۲- مبانی نظری

در دهه ی ۱۹۸۰ بسیاری از اقتصاددانان نارضایتی خود را از عدم توانایی الگوی رشد نئوکلاسیک برای پاسخ به پرسش های مهم درباره رشد اقتصادی را ابراز نمودند. تردیدهایی در رابطه با منطقی بودن فرض برونزا بودن پیشرفت تکنولوژی از نظر اقتصادی به وجود آمده بود. همچنین دسته ای از اقتصاددانان از فرض برونزا بودن رشد اقتصادی بلند مدت در الگوی نئوکلاسیک ناراضی بودند و اعتقاد داشتند اگر تولید سرانه با نرخی که تنها به نرخ پیشرفت تکنولوژی بستگی دارد، رشد می کند و نرخ رشد برابر آن است، پس چرا عملکرد رشد به شکل اساسی با هم تفاوت دارد؟ این مسائل توسط یک سری از اقتصاددانان و با کمک گرفتن از سیمون کوزنتز، هالیس چنری^۱ و همکارانش در بانک جهانی بررسی گردید و واقعیت ها در مورد رشد اقتصادی در کشورهای در حال توسعه مورد بازبینی قرار گرفت و در

1- Hollis chenery et al, 1986

نهایت یک نظریه ی جدید ارائه گردید. در مدل رشد درونزای لوکاس^۱ به طور صریح میان سرمایه انسانی و سرمایه ی فیزیکی تفاوت قایل گردیده است. چارچوب کلی کار در این مدل همانند کارهای پیشین است. بدین ترتیب که سرمایه فیزیکی و انسانی به وسیله ی فن آوری های متفاوت تولید می شوند، مخصوصاً تمرکز بر آموزش نیروی انسانی است که خود باعث سست شدن قید بازدهی نزولی در مفهوم کلی سرمایه می شود و در صورت نبود فناوری، رشد سرانه بلند مدت صفر نخواهد شد. هم چنین در این نظریه تکنولوژی احتمالاً متغیری برونزا نمی باشد و با احتمال بیشتر به عوامل اقتصادی مانند سرمایه در دسترس کارگران یعنی نسبت سرمایه به کارگر بستگی دارد. هر چه سرمایه ای که در اختیار کارگران قرار می گیرد بیشتر باشد، آنان به شکل کارآمدتری از این سرمایه استفاده خواهند کرد و با کار کردن بیشتر، فراگیری بیشتری خواهند داشت. مانند قبل فرض می شود که محصول توسط نیروی کار و سرمایه ساخته می شود که به صورت معادله (۱):

(۱)

$$Y = AL^{\alpha}K^{1-\alpha}$$

A بیانگر دانش فنی اثبات شده است که به صورت معادله (۲) با سرمایه سرانه در ارتباط است:

$$A = E \left[\frac{K}{L} \right]^{\alpha} \quad (۲)$$

E یک عدد ثابت است. این همان فراگیری از طریق انجام دادن است^۲. کارگران از طریق به کارگیری سرمایه می آموزند چگونه به طور ثمربخش تری از آن استفاده کنند با فرض این که کشش تکنولوژی نسبت به نسبت سرمایه به نیروی کار در معادله (۲) برابر کشش محصول نسبت به نیروی کار در معادله (۱) می باشد و هر دو با α نشان داده شده است. جانشینی معادله (۲) در معادله (۱) معادله (۳) به دست می آید.

$$Y = EK \quad (۳)$$

که در آن E معرف کارایی می باشد. بنابراین تولید تنها به سرمایه و کارایی به کار گرفته شده در تولید بستگی دارد. به بیان دیگر تولید به کمیت و کیفیت سرمایه وابسته است. با لگاریتم گیری از دو سمت رابطه (۲) و مشتق گیری نسبت به زمان، به معادله (۴) برای نرخ پیشرفت فنی می رسیم که آن را با aq نشان می دهیم:

$$aq = a \left[\frac{\Delta K}{K} - n \right] \quad (۴)$$

1-lucas, 1988

2-Learning by doing

چون e یک عدد ثابت است داریم: $\Delta Y = E \Delta K$ که به معنای تساوی نرخ رشد محصول و سرمایه

است $g = \frac{\Delta Y}{Y} = \frac{\Delta K}{K}$ بنابراین می توان معادله (۴) را به صورت معادله (۵) بیان کرد:

$$q = g = n \quad (5)$$

حال فرض می کنیم پس انداز نسبتی از تولید است $S = sY$ و برابر سرمایه گذاری ناخالص است:

یعنی $sY = \Delta K + \delta K$ ترکیب این رابطه با $\Delta Y = E \Delta K$ از طریق حذف

ΔK و حل آن برای $\frac{\Delta Y}{Y}$ معادله (۶) را می دهد:

$$g = sE - \delta \quad (6)$$

که در واقع همان مدل هارود - دومار است که دو اصلاح در آن صورت گرفته است:

به جای نسبت سرمایه به تولید (۷) هم این که معکوس آن، E را داریم که از طریق چگونگی وابستگی تکنولوژی با سرمایه سرانه Y کارگر به دست می آید.

بر خلاف مدل هارود - دومار شرط برابر Y محصول سرانه و نرخ پیشرفت فنی، هیچ ناسازگاری ایجاد نمی کند و نرخ رشد اقتصادی نیز درونزا است زیرا پیشرفت فنی خود درونزا است و این امر اساس رشد برونزا می باشد.

۱-۲-الف-الگوی رشد درون زا^۱

در این مدل سعی شده است تا رشد را به نقش دولت در زمینه هایی چون خدمات زیربنایی، محافظت از حقوق مالکیت و سیاست های مالیاتی ارتباط دهد. در این مدل ثابت می شود که فعالیت های دولت می تواند بر نرخ رشد بلندمدت اثر نماید. این مدل g را به عنوان کل هزینه های دولت در نظر می گیرد، هم چنین این مدل نقطه نظر ساموئلسون مبنی بر جانشین نداشتن و قابل استثناء بودن کالاهای عمومی که دولت آن را تهیه می کند را می پذیرد. تابع تولید مورد بحث در این معادله (۷) می باشد:

$$Y = F(K, L, g) = aL^{1-\alpha} K^{1-\alpha} g^{1-\alpha} \rightarrow Y = AK^{\alpha} g^{1-\alpha} \quad (7)$$

حال با توجه به بهینه سازی، نرخ رشد در وضعیت یکنواخت برابر خواهد بود با معادله (۸):

$$(1-t) \cdot t^{\frac{1-\alpha}{\alpha}} \frac{g}{K} = \gamma = \theta^{-1} [A^* - \rho - \alpha], A^* = \alpha A^{\frac{1}{\alpha}} \quad (8)$$

که از رابطه شماره (۸) می‌توان استنباط کرد که در نبود پیشرفت های فنی برونزا، رشد در وضعیت یکنواخت (برخلاف الگوهای نئوکلاسیکی) صفر نمی‌باشد (تقوی، ۱۳۸۸).

پس به طور خلاصه می‌توان گفت که نظریه رشد اقتصادی ریشه های عمیق دارد که عمری برابر عمر اقتصاد می‌باشد. اقتصاددانان کلاسیک از آدام اسمیت و تا حداقل مارشال، رشد اقتصادی را به این مفهوم که به عوامل اقتصادی به خصوص پس انداز، کارایی و استهلاک بستگی دارد، درونزا در نظر می‌گرفتند. این نظر در مورد رشد به وسیله هارود-دومار در یک معادله ساده خلاصه شد تا سولو یک الگوی جدید ارائه دهد و نشان دهد که رشد اقتصادی به شکل شگفت آوری در بلند مدت برونزا می‌باشد و بنابراین از پس انداز، کارایی و استهلاک مستقل است و هیچ ارتباطی میان سیاست اقتصادی و رشد بلند مدت وجود ندارد.

۱-۲-ب-دستاوردهای اقتصادی ورزش

مفهوم اقتصاد ورزش از دو بعد می‌تواند مورد مطالعه باشد که این دو نگاه عبارتند از مطالعه از زاویه ورزش به مفاهیم و دستاوردهای اقتصادی و دوم مطالعه و بررسی از منظر مبنایی و مفاهیم اقتصادی و متغیرهای موثر اقتصادی بر کارکرد ورزش. از منظر دستاوردهای اقتصادی ورزش، مطالعات نشان می‌دهند، ورزش دارای دو دسته منافع و دستاوردهای مستقیم و غیرمستقیم اقتصادی است.

منافع و فواید اقتصادی مستقیم ورزش می‌تواند شامل موارد ذیل باشد:

- تولید و عرضه کالا و خدمات ورزشی که می‌تواند در عرصه بازار داخلی و یا قلمرو بین المللی در برگیرنده حجم قابل توجهی از داد و ستدهای اقتصادی باشد. فواید قابل مشاهده حاصل از داد و ستدهای اقتصادی در این قلمرو از طریق بررسی سهم آن در اقتصاد و تولید ناخالص داخلی (GDP)^۱ است که در گزارش های موجود در بعضی کشورها بیش از ۲ درصد می‌باشد.

- هزینه های مرتبط با ورزش در سید هزینه خانوار و روند رو به رشد آن در بسیاری از کشورها و کشش پذیری زیاد آن با سطح درآمد، بخش قابل توجهی از فعالیتهای مرتبط به مدار گردش اقتصادی جامعه را به خود اختصاص می‌دهد.

- ورزش و کالاها و خدمات مرتبط با آن تاثیرات انکارناپذیری در تجارت بین المللی دارد؛ صادرات و واردات کالاها و خدمات ورزشی، دامنه وسیعی از مصنوعات و فرآورده های ورزشی را در بر می‌گیرد، صادرات و واردات کالاهای ورزشی علاوه بر سهم انکارناپذیر در اقتصاد جهانی، پردرآمد ناخالص داخلی کشورها نیز موثر است، ایالات متحده نزدیک به یک میلیارد دلار درآمد از محل حق

1 - Gross Domestic Product

امتیاز

بین المللی مارک های ورزشی، برای انواع کالاهای ورزشی مانند کفش، لباس و تجهیزات در سال ۱۹۹۵ دریافت کرده است.

- گردشگری ورزشی را که خود می تواند بعنوان یک بازار مستقل در ورزش تلقی شود، می تواند از حیثه های قابل توجه در اقتصاد ورزشی بر شمرده، این بخش به لحاظ ارتباط با بخش های مختلف اقتصادی مانند صنعت حمل و نقل و هتل داری، دارای اهمیت ویژه اقتصادی است. میزبانی رویدادهای ورزشی، فرصت مناسبی برای فعالیت های اقتصادی و اشتغال شهر یا کشورها به وجود می آورد. مسافرت برای ورزش، در بین کشورهای همسایه کانادا و آمریکا در سال ۱۹۹۷، در برگیرنده ۳۴ درصد از کل مسافرت ها به آمریکا و کانادا بوده است.

- هزینه های مربوط به حمایت گری موسسات صنعتی و تجاری از فعالیتها و رویدادهای ورزشی نیز در برگیرنده حجم وسیعی از گردش های مالی، بر اساس یک گزارش حجم مالی حمایت گری در سال ۱۹۹۹ نسبت به سال ۱۹۹۰، رشدی معادل ۳۰۰ درصد داشته است و رقمی در حدود ۲۰ میلیارد دلار را بر گرفته است.

- ورزش حرفه ای به معنای ورزش برای کسب درآمد، بخشی اساسی از صنعت ورزش است، روند رو به رشد ورزش حرفه ای در دهه های اخیر فزاینده بوده است، گسترش ورزش حرفه ای عرصه های متنوعی از فعالیت های اقتصادی را به همراه دارد، این فعالیت ها در ابعاد رسانه ای و حق پخش مسابقات مهم، تبلیغات ورزشی و حمایت گری، خرید و فروش اعضای تیم های حرفه ای، درآمدهای حاصل از فروش بلیط رویدادها و درآمدهای مالیاتی دولتهاست. به طور مثال اتحادیه باشگاه های هاکی، سالانه ۲۱۲ میلیون دلار کانادا مالیات بر حقوق و مالیات بر سرمایه و دارایی پرداخت می کند. در سال ۱۹۹۸ رسانه های آمریکا توافق کردند که ۱۸ میلیارد دلار حق پخش برای هشت سال به لیگ برتر فوتبال بپردازند، این میزان برای سالهای ۱۹۹۵ تا ۱۹۹۸، ۱/۵۸ میلیارد دلار بوده است. از سوی دیگر تبلیغات (پخش آگهی) با زمان ۳۰ ثانیه در طول بازی های Super Bowl هزینه ای معادل ۱ میلیون دلار را در بر می گرفت.

- ورزش زمینه ساز اشتغال بوده است، رشد اشتغال ورزشی در اروپا طی سالهای ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۸، ۵۸ درصد بوده است. برآوردها نشان می دهند در طول سالهای ۱۹۹۴ و ۱۹۹۵، اشتغال ورزشی ۲ درصد کل اشتغال در کانادا را در بر می گرفته است. ورزش بخصوص در کشورهای پیشرو در صنعت ورزش بعنوان یک زمینه مهم برای ایجاد اشتغال شناخته شده است. معدل رشد اشتغال در صنعت ورزشی و اوقات فراغت استرالیا طی سالهای ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۶ در حدود ۴ درصد پیش بینی شده است.

آثار اقتصادی غیرمستقیم ورزشی می‌تواند شامل موارد ذیل باشد:

- افزایش سطح سلامتی در جامعه و کاهش هزینه‌های درمانی.

- افزایش بهره‌وری نیروی کار بر اساس تئوری بکر.

- کاهش جرایم اجتماعی حاصل از بهینه‌سازی اوقات فراغت به ویژه در نسل جوان.^۱

نوشته‌های مربوط به نقش ورزش در شکوفایی رشد اقتصادی و توسعه، دارای دو شاخه مجزا می‌باشند. شاخه نخست شامل تحلیل‌های اثر اقتصادی و مطالعات موردی به جهت سنجش ارزش حق امتیاز جدید یا یک ورزشگاه جدید در سرزندگی و حیات اقتصادی یک شهر یا منطقه می‌باشد. تحلیل در این شاخه، اساساً نه منحصر، پیشگویانه می‌باشد؛ این تحلیل شامل پیش‌گویی‌های دقیقی در مورد آثار حاصله بر روی اقتصاد محلی مربوط به ورود حق امتیاز جدید، ساخت یک ورزشگاه جدید و یا پیامدهای حاصل از، از دست دادن حق امتیاز می‌باشد. گاهی، تصمیم مربوط به ارائه کمک به یک حق امتیاز از طریق دولت محلی، با استفاده از تحلیل هزینه و سود، مورد بررسی قرار می‌گیرد. شاخه دوم این نوشته‌ها از داده‌های مقطعی یا سری زمانی جمع‌آوری شده از اقتصادهای محیط ورزشی بر روی این اقتصادها، استفاده می‌کند.^۲ در جدول ۱ برخی از مطالعات صورت پذیرفته در ایران و مطالعات صورت پذیرفته در خارج از کشور به صورت مختصر آورده شده است.

۱. یوسفی، حسنی و دل‌انگیزان، ۱۳۸۷، ص: ۲۰-۱۷

2 - Coats & Humphreys, 1999,P: 505-506

جدول ۱ مروری بر مطالعات انجام شده (داخلی و خارجی)

نام محقق	تعداد مشاهدات	سال	نحوه جمع آوری	نوع داده	نتایج
عسگریان و جعفری	خانوار های ایرانی	۱۳۸۶	پرسشنامه ایی و کتابخانه ایی	توصیفی - پیمایشی	هزینه های ورزشی در سال ۱۳۷۷ و ۱۳۸۰ به ترتیب معادل ۵۰۹ و ۶۵۱ میلیارد ریال می باشد
سلطان حسینی، مجتهدی، نادریان و حجت	تمامی ساکنان اطراف ورزشگاههای شهر اصفهان و مسئولان ورزشگاه	۱۳۸۸	پرسشنامه ایی	توصیفی - پیمایشی	اماکن ورزشی بر ایجاد اشتغال، رونق کسب و کار، معاملات تجاری، افزایش مغازه های تجاری، ایجاد شغل های متفرقه، افزایش درآمد، افزایش خرید و فروش منازل و زمین های منطقه، افزایش قیمت زمین های مسکونی و افزایش قیمت تجاری منطقه تاثیر معنادار دارد.
محرّم زاده	کشور ترکیه و دانشگاههای حاجت تپه و قاضی	۱۳۸۴	مصاحبه، کتابخانه ایی و مشاهده به منظور آشنایی با راهکارها و مقایسه تطبیقی	توصیفی - پیمایشی	منابع درآمدزایی المپیکها از طریق عوامل تبلیغاتی مشخص شد. که اولین منبع، حق پخش تلویزیونی بازیها و سپس حامیان مالی، فروش بلیط، دادن مجوزها، ضرب سکه، انتشار تمبر و سایر موارد می باشد.
آندرف		۲۰۰۱			-بین توسعه اقتصادی یک کشور و سطح توسعه ورزشی همان کشور رابطه معنادار وجود دارد.
ریچاردسن	۵۷ منطقه آماری شهری در ایالات متحده	۲۰۰۱	کتابخانه ایی	داده های تابلویی	-متغیرهای مرتبط با ورزش تاثیر آماری معناداری بر درآمد سرانه ی شخصی حقیقی و رشد درآمد دارند
سانتو	۱۹ منطقه شهری	۲۰۰۵	کتابخانه ایی	داده های سری زمانی	-حضور تیم های ورزشی، ساخت و یا نوسازی استادیوم های ورزشی با درآمد در این مناطق ارتباط معنادار دارد .
فنگ و هامفریز		۲۰۰۸	کتابخانه ایی	داده های سری زمانی	-امکانات ورزشی تاثیر معنادار و مثبت بر ارزش مالی محیط مسکونی اطراف خود دارا می باشد

همانطور که در جدول شماره ۱ قابل مشاهده است، مطالعه ایی در ارتباط با تاثیر ورزش بر رشد اقتصادی کشورها با استفاده از مدل های اقتصادسنجی انجام پذیرفته است، اکثر مطالعات در این حوزه معطوف به مناطق شهری بوده است و اگر هم به تاثیر گذاری ورزش بر اقتصاد کشورها پرداخته شده است فاقد مدل های اقتصاد سنجی می باشد. در این مقاله با استفاده از داده های تابلویی به مقایسه تاثیر امکانات ورزشی بر رشد اقتصادی دو گروه از کشورهای منتخب با درآمد بالا و درآمد متوسط پرداخته شده است.

۲- داده‌ها و روش تحلیل

داده‌ها از نوع تابلویی و برای سالهای ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۱ می‌باشد.

نمونه آماری در مقاله حاضر ۲۰ کشور منتخب با درآمد بالا و ۲۰ کشور منتخب با درآمد متوسط می‌باشد. که در جدول ۲ قابل مشاهده است.

جدول ۲ گروه کشورهای منتخب (نمونه آماری)

۲۰ کشور با درآمد بالا	۲۰ کشور با درآمد متوسط
استرالیا، اتریش، بلژیک، کانادا، دانمارک، فرانسه، آلمان،	آرژانتین، بولیوی، برزیل، کامرون، شیلی، کرواسی، مصر،
مجارستان، ایتالیا، ژاپن، کره جنوبی، هلند، نیوزلند، نروژ،	هند، ایران، قزاقستان، مالزی، مراکش، نیجریه، پاراگوئه،
پرتغال، اسپانیا، سوئد، سوئیس، آمریکا و انگلستان	پرو، آفریقای جنوبی، تایلند، اوکراین، اروگوئه و ازبکستان

منبع: براساس گروه بندی بانک جهانی (توسط محقق)

در این مقاله از داده‌های GCS_{it} ، $GINV_{it}$ ، $GTEC_{it}$ ، GEM_{it} ، EG_{it} برای برآورد مدل استفاده شده است.

EG_{it} : میزان رشد تولید ناخالص داخلی، برای کشور i ام در سال t ام (بعنوان شاخص رشد اقتصادی).

GEM_{it} : میزان رشد اشتغال کشور i ام در سال t ام.

$GTEC_{it}$: میزان رشد صادرات کالاها با تکنولوژی بالا برای کشور i ام در سال t ام (بعنوان شاخص رشد تکنولوژی).

$GINV_{it}$: میزان رشد سرمایه‌گذاری کل برای کشور i ام در سال t ام.

GCS_{it} : شاخص رشد سالانه تعداد ورزشگاه‌های موجود برای کشور i ام در سال t ام.

با توجه به نظریات مختلفی که در مورد رشد اقتصادی وجود دارد، هر محقق بسته به هدف و موضوع تحقیق خود، می‌تواند طبقه بندی مختلفی از نظریه‌های رشد داشته باشد. در این مقاله از نظریه‌های رشد اقتصادی در قالب الگوهای رشد نئوکلاسیکی (مینکو، رومرویل ۱۹۹۲، سولو ۱۹۵۶)؛ زیرساخت‌های اجتماعی، اقتصادی و نهادی (آسم، اغلو، جانسون و رایبسون، ۲۰۰۱) استفاده شده است. به منظور بررسی عوامل تاثیرگذار بر رابطه رشد اقتصادی و تعداد اماکن ورزشی و پی بردن به درجه اهمیت هر یک از عوامل، از معادله (۹) استفاده می‌شود.

$$EG_{it} = \beta_0 + \beta_1 GEM_{it} + \beta_2 GTEC_{it} + \beta_3 GINV_{it} + \beta_4 GCS_{it} + U_{it} \quad (9)$$

در این تحقیق به برآورد مدل، به روش داده های تابلویی پرداخته شده است. در روش داده های تابلویی ابتدا دو آزمون F و هاسمن صورت گرفته است، که بر اساس آزمون F بیانگر انجام برآورد به روش پانل برای هر دو گروه از کشورها بوده است و طبق آزمون هاسمن به برآورد مدل به روش random برای کشورهای منتخب با درآمد بالا و fixed effect برای کشورهای منتخب با درآمد متوسط پرداخته شده است. همچنین پس از بررسی فروض کلاسیک، از آنجائیکه مدل مذکور مشکل ناهمسانی واریانس دارد به منظور رفع این مشکل، مدل به روش حداقل مربعات تعمیم یافته تخمین زده شده است.

۳- نتایج و بحث ها

نتایج بدست آمده از برآورد مدل شماره (۹) برای هر دو گروه از کشورهای منتخب با درآمد بالا و منتخب با درآمد متوسط طی دوره ۲۰۱۱-۲۰۰۰ و با استفاده از داده های تابلویی در جدول ۳ منعکس شده است.

جدول ۳. نتایج برآورد الگو (متغیر وابسته میزان رشد تولید ناخالص داخلی (EG))

متغیرهای توضیحی	کشورهای منتخب پر درآمد			کشورهای منتخب با درآمد متوسط		
	ضرائب	آماره t	((Prob)) سطح معناداری	ضرائب	آماره t	((Prob)) سطح معناداری
میزان رشد اشتغال (GEM)	۴۱/۱۴	۵/۲۵	۰/۰۰۰۰	۱۹/۲۱	۲/۹۵	۰/۰۰۳۶
شاخص رشد تکنولوژی (GTEC)	۱۰/۶۵	۳/۰۹	۰/۰۰۲۳	۰/۲۱	۲/۲۷	۰/۰۱۹۱
میزان رشد سرمایه گذاری کل (GINV)	۲۰/۱۶	۱۱/۵۹	۰/۰۰۰۰	۱۰/۸۷	۴/۷۰	۰/۰۰۰۰
شاخص رشد سالانه تعداد ورزشگاه ها (GCS)	۱۰/۲۳	۲/۰۷	۰/۰۳۹۳	-۱۶/۱۸	-۲/۱۵	۰/۰۳۲۹
	۰/۶۵			۰/۵۱		
	۰/۰۰۰۰			۰/۰۰۰۰		
R^2						
H_{est}						
Fratio	۱۰۳/۸					
		prob		prob		
		۰/۰۰۰۰		۰/۰۰۰۰		

منبع یافته های پژوهش

در ادامه به تحلیل ضرایب و مقادیر بدست آمده از برآوردهای صورت گرفته پرداخته خواهد شد. ضریب رشد اشتغال به عنوان متغیر تاثیرگذار بر رشد اقتصادی در هر دو گروه از کشورهای منتخب پر درآمد و درآمد متوسط مثبت و معنادار است. یعنی به ازای یک واحد افزایش در اشتغال، رشد اقتصادی افزایش می باید.

مثبت بودن ضریب متغیر تکنولوژی نشان دهنده اثر مثبت این متغیر بر رشد اقتصادی کشورهای با درآمد بالا و متوسط می باشد. بیشتر بودن اثر تکنولوژی در افزایش رشد اقتصادی در کشورهای با

درآمد بالا نسبت به کشورهای با درآمد متوسط نشان از انطباق نتایج مدل با واقعیت های بیرونی دارد، چرا که اکثر کشورهای با درآمد بالا، با پیشرفت های به دست آمده مربوط به فن آوری نوین توانسته اند هم به تولید بیشتر دست یابند و هم در زمینه کاهش هزینه ها درست عمل نمایند. در حالیکه استفاده از تکنولوژی های بالا، بهترین سیاست رایج در جهت افزایش تولید و کاهش هزینه های تولید در کشورهای با درآمد بالا می باشد، اما هنوز استفاده از این فن آوری در اکثر کشورهای با درآمد متوسط به دلیل پرهزینه بودن آن به صورت کارا و همه گیر رایج نشده است.

همانطور که در جدول ۳ قابل مشاهده است، ضریب رشد سرمایه گذاری در هر دو گروه از کشورهای با درآمد متوسط و پردرآمد مثبت و معنادار می باشد. که بیانگر آن است به ازای هر واحد افزایش در سرمایه گذاری کل، رشد اقتصادی افزایش می یابد. نقش اهمیت سرمایه گذاری بر رشد اقتصادی در اکثر نظریات رشد مورد تاکید قرار گرفته و مطالعات بسیاری در این رابطه صورت گرفته است. بیشتر بودن ضریب سرمایه گذاری در گروه کشورهای منتخب با درآمد بالا بیانگر این مطلب است که سطح آگاهی مسوولین این گروه ها از کشورها نسبت به سرمایه گذاری به صورت بهینه و کارا برای دست یابی به نرخ رشد اقتصادی مطلوب بیشتر از کشورهای با درآمد متوسط است.

با توجه به نتایج برآورد شده، ضریب شاخص رشد سالانه تعداد ورزشگاه های موجود در کشورهای با درآمد بالا بعنوان شاخص توضیح دهنده بر زیر ساخت های اجتماعی، اقتصادی و نهادی، مثبت و معنادار به دست آمده است. طبق بیان چاپلیت^۱ ورزش با افزایش بهره وری نیروی کار و بهبود در روند تولید سرمایه انسانی می تواند سبب ترقی بهره وری اقتصاد ملی با کمک به حفظ و بهبود سلامت افراد شود که به این معناست، کارگران با گرفتن مرخصی کمتر سبب کاهش هزینه ها برای خدمات بهداشتی و جلوگیری از تولیدات کمتر می شوند. از طریق ورزش، کودکان و نوجوانان می توانند با پایه و اساس اجتماع و مهارت های سازمانی که در زندگی اقتصادی از اهمیت برخوردار است، دست یابند.

اما در گروه کشورهای با درآمد متوسط این متغیر منفی و معنادار نشان داده شده است. طبق بررسی های به عمل آمده این نتیجه از پایین بودن امید به زندگی و کمتر بودن تعداد ورزشگاهها به ازای هر یک میلیون نفر در گروه کشورهای با درآمد متوسط نسبت به کشورهای با درآمد بالا ناشی می شود. امید به زندگی در کشورهای با درآمد بالا بین سالهای ۲۰۱۱-۲۰۰۰ در ۲۰ کشور ذکر شده بین ۷۱ تا ۸۳ سالگی و در کشورهای منتخب با درآمد متوسط بین ۴۶ تا ۷۶ سالگی می باشد. تعداد ورزشگاههای موجود در کشورهای با درآمد بالا به ازای هر یک میلیون نفر، اغلب ارقام بالایی را به خود اختصاص

می دهد، اما در کشورهای با درآمد متوسط تعداد ورزشگاهها به ازای هر یک میلیون نفر ۵ و یا کمتر از ۵ می باشد به جزء کشورهای کرواسی، پاراگوئه و اروگوئه. با توجه به دو دلیل ذکر شده، پایین بودن امید به زندگی که سبب کاهش نشاط می شود و کمتر بودن تعداد ورزشگاهها به ازای هر یک میلیون نفر که گرانی امکانات ورزشی را با خود به همراه دارد، می توان بیان نمود دو دلیل مذکور سبب عدم بهره وری لازم در افراد در گروه کشورهای با درآمد متوسط می شود و به دنبال آن عدم بهره وری اقتصاد ملی که تاثیر منفی بر رشد اقتصادی را به همراه دارد.

۴- نتیجه گیری و پیشنهادات

رشد اقتصادی به عنوان یکی از مهمترین و اساسی ترین مولفه های اقتصاد کلان مطرح می باشد، که همواره تلاش اقتصاددانان و دولتمردان بر این است تا با بکارگیری منابع، به سرمایه گذاری بهینه و کارا پرداخته تا در زمان و هزینه کمتر به بالاترین بهره وری از منابع دست یابند، یکی از این منابع ورزش می باشد. امروزه، از ورزش صرفاً به عنوان تفریح و تفنن یاد نمی شود. بلکه به یک صنعت پرونوق، به خصوص برای کشورهای پیشرفته تبدیل شده است. علاقه مندی مردم به ورزش به دلیل جذابیت آن، سبب تسریع پذیرش اقتصاد ورزش در میان جوامع شده است و ورزش به عنوان یکی از راه حل های مشکلات اقتصادی در صورت بکارگیری صحیح و بهینه سرمایه در این عرصه مطرح گردیده است. در تحقیق حاضر، با این فرضیه که امکانات ورزشی بر رشد اقتصادی کشورهای منتخب تاثیر معنادار دارد، پژوهش و ارزیابی را آغاز نمودیم. پس از بررسی های عمل آمده، به برآورد مدل و مقایسه آن بین دو گروه از کشورهای منتخب با درآمد بالا و درآمد متوسط طی دوره زمانی ۲۰۱۱-۲۰۰۰ با استفاده از روش داده های تابلویی پرداخته ایم. یافته های مقاله حاضر نشان می دهد، فرضیه مورد بررسی پذیرفته شده است و امکانات ورزشی بر رشد اقتصادی کشورهای منتخب تاثیر معناداری دارد. نتایج تحقیق حاکی از آن است که متغیر رشد تعداد ورزشگاهها در کشورهای با درآمد بالا بر رشد اقتصادی این گروه از کشورها، تاثیر مثبت و معنادار دارد. اما این رابطه در گروه کشورهای با درآمد متوسط منفی و معنادار می باشد. پایین بودن تعداد ورزشگاهها به ازای هر یک میلیون نفر و کمتر بودن امید به زندگی در کشورهای با درآمد متوسط در قیاس با کشورهای با درآمد بالا که با خود کاهش بهره وری و نشاط را در این گروه از کشورها به همراه دارد و همچنین تاثیر منفی بر رشد اقتصادی، دلیل بر این امر می باشد. در پایان می توان پیشنهادات زیر را برای مطالعات آتی ارائه داد. طبق نظر آموزش و سرمایه انسانی (بارو، ۱۹۹۹؛ رومر، ۱۹۹۹) از شاخص تحصیلات به عنوان متغیر تاثیر گذار بر رشد اقتصادی در مطالعات آینده می توان استفاده نمود.

همچنین می‌توان سرمایه‌گذاری بخش خصوصی را طبق نظر سولو (۱۹۶۵) به عنوان متغیر مستقل که بر رشد اقتصادی کشورها تاثیرگذار می‌باشد، به جای سرمایه‌گذاری کل قرار داد و نتایج حاصل از آن را ارزیابی نمود.

منابع

- یوسفی، ب. حسنی، ا. دل انگیزان، س. ۱۳۸۷. مبانی علم اقتصاد و اقتصاد ورزش. کرمانشاه: انتشارات دانشگاه رازی
- سلطان حسینی، م. مجتهدی، ح. نادریان، م. حجت، ع. ۱۳۸۹. "بررسی آثار اقتصادی اماکن ورزشی بر محیط ورزشی". فصلنامه المپیک. ۵۱، ۳، ۶۷-۵۹.
- عسگریان، ف. جعفری، ا. ۱۳۸۶. "بررسی اقتصادی هزینه‌های ورزشی خانوار ایرانی در سال ۱۳۷۷ و ۱۳۸۰". فصلنامه پژوهش در علوم ورزشی. ۱۸، ۱، ۸۶-۷۵.
- محرم زاده، م. ۱۳۸۵. "مقایسه شیوه‌های بازاریابی ورزش دانشگاهی کشورهای ایران و ترکیه". مجله تخصصی نور. ۱۰۸، ۴۱-۹۳.
- Andreff, . 2001. "The Correlation Between Economic Undevelopment and sport". Journal of European Sport Management Quarterly. 1, 14, 251-279.
- Barro, R.J. 1990. "Government Spending in a Simple Model of Endogenous Growth". Journal of Political Economy., 98, 103-125.
- Coats, D. and Humphreys, B.R. 1999. "The Growth Effect of Sport Franchises, Stadia, and Arenas". Journal of Policy Analysis and Management., 18, 621-624.
- Chenery, H., & Robinson, S. and Syrquin, M. 1986. Industrialization and Growth: A Comparative Study, The World Bank, and Oxford University Press.
- Feng, X and Humphreys, B.R. 2008. "Assessing The Economic Impact of Sport Facilities on Residential Property Values: An Spatial Hedonic Approach. International Association of Sports Economics". No.08-12.
- Kuznets, S. 1995. "Economic Growth and Income Inequality". The American Economics Review., 45, 1-28.
- Lucas, Robert E. 1998. "On The Mechanics of Economic Development". Journal of Monetary Economics., 22: 3-42.
- Santo, CH. 2005. " The Economic Impact of Sport Stadiums: Recasting The Analysis in Context". Journal of Urban Affairs. 2, 27, 177-191.
- Richardson, S. 2002. " The Income and Growth Effects of Professional Sport Franchises: Does Success Matter?", Massey University. No-02.
- Chapelete, L. 2005. "Sport and Economic Development". Jean-loup.Chappelet@idheap.unit.ch(2013/8/18)
WWW.Worldbank.org(2013/5/26)